

Nr 84.

Godkänd av första kammaren den 7 maj 1915.

Godkänd av andra kammaren den 7 maj 1915.

*Riksdagens skrivelse till Konungen angående rätt i vissa fall till
fria resor till och från hemorten för till tjänstgöring
inkallade värnpliktige.*

(Första kammarens tillfälliga utskotts utlåtande nr 9.)

(Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtanden nr 2, 3 och 10.)

Till Konungen.

Uti inom riksdagen väckta motioner hava gjorts framställningar i syfte bland annat att de värnpliktige, vilka fullgöra sin värnplikt enligt värnpliktslagens bestämmelser eller jämlikt gällande författningar mobiliserats, måtte erhålla rätt under varje inkallelse till en gratisresa per järnväg eller ångbåt till och från hemorten.

Vid överbägande av berörda framställningar har riksdagen ansett den i motionerna avsedda förmån böra under vissa omständigheter tillkomma dels de värnpliktige, som fullgöra rekryttjänstgöring, dels ock de värnpliktige, som inkallats till tjänstgöring jämlikt 28 § värnpliktslagen.

Vidkommande de värnpliktige, som fullgöra rekryttjänstgöring, så kunde det, då dessa numera åtnjuta betydligt höjd dagavlöning, ifråga-

sättas, huruvida någon dylik förmån vore för dem behöfelig. Men nämnda omständighet torde ej väsentligt inverka på möjligheten för avsedda värnpliktige, som bo på längre avstånd från hemmen, att besöka desamma. Och för övrigt har tjänstgöringstiden samtidigt som ökning skett i dagavlöningen blivit så avsevärt förlängd och därtill förlagd till en sådan tid på året, att hemresor vid beviljad permission torde bliva mera behöfliga och väsentligt vanligare än förr varit fallet. Under sådana förhållanden synes det billigt och i överensstämmelse med en välvillig omtanke om den värnpliktiga ungdomens trevnad, om staten vidtager åtgärder, varigenom möjlighet beredes jämväl de värnpliktige, vilka äro förlagda på längre avstånd från sin hembygd, att under medgiven ledighet besöka sina hem.

Beträffande efter vilka grunder reseersättningen till de värnpliktige, som fullgöra rekryttjänstgöring, skall utgå, bör denna fråga enligt riksdagens mening bliva föremål för närmare utredning genom Eders Kungl. Maj:ts försorg. I detta fall skulle det nämligen gälla en årligen upprepad statsutgift av väsentlig storlek. Den ekonomiska betydelsen av ett sådant medgivande, som här ifrågasättes, kan bedömas först efter en närmare utredning. Därvid böra givetvis även närmare undersökas, vilka villkor kunna finnas erforderliga för reseersättningens erhållande, vilka inskränkningar i fråga om väglängd o. dyl., som kunna införas o. s. v. Riksdagen vill i detta sammanhang endast framhålla, att enligt dess mening ersättning blott bör erhållas för *en* resa under rekryttiden, men att denna ersättning bör utgå på sådant sätt, att vederbörande, som vilja begagna sig därav, bliva satta i tillfälle att verkligen kunna företaga en hemresa, om och då permission i vederbörlig ordning erhållits. Riksdagen anser, att ersättningen först och främst och i den utsträckning det finnes möjligt bör utgå för resa å järnväg (statsbana eller enskild) samt å ångbåt eller därmed jämförligt fortskaffningsmedel. Men vid utredningen torde jämväl övervägas, om och i vilken utsträckning ersättning skulle kunna medgivas även vid resor med skjuts, velociped eller på skidor. Det kan nämligen icke förnekas, att de värnpliktige, som hava sina hem på avsevärt avstånd från järnvägs- eller ångbåtslinje, komma i en orättvist ogynnsam belägenhet och i många fall säkerligen alls icke skulle kunna begagna sig av permission för hemresa, om de icke kunde erhålla bidrag till färd med andra fortskaffningsmedel. Å andra sidan har riksdagen klart insett de stora och måhända oöfvervinneliga svårigheter, som äro förenade med medgivande

av reseersättning eller resebidrag även vid dylika resor, men riksdagen har ansett frågan vara av den vikt, att den bör närmare undersökas vid en eventuell utredning rörande dessa frågor i hela deras omfattning.

Vad vidare beträffar de värnpliktige, som inkallats till tjänstgöring enligt 28 § värnpliktslagen, har riksdagen visserligen funnit det i och för sig önskvärt, att enahanda förmån, som enligt riksdagens mening bör tillkomma till rekryttjänstgöring inkallade värnpliktige, även kunde komma de jämlikt sistnämnda § inkallade till godo. Nämnda kategori värnpliktige är nämligen i allmänhet i den ålder, att frånvaron från hemmet blir avsevärt mera betungande än för de 20-åriga värnpliktige i rekrytskolan. Oftast torde nu avsedda värnpliktige vara familjeförsörjare och lika ofta torde affärsförhållanden o. d. påkalla deras närvaro i hemmen.

Emellertid torde dels tjänstetiden för de enligt nämnda § inkallade värnpliktige i regeln bliva ganska kort, dels militära hänsyn tala för att rätten till fria resor beträffande samme värnpliktige icke medges i den utsträckning, som förordats i fråga om de till rekryttjänstgöring inkallade värnpliktige. På grund härav har riksdagen ansett, att den ifrågasatta förmånen under inga förhållanden bör åtnjutas av här avsedda värnpliktige annat än vid i »trängande fall» beviljad permission. Någon åtskillnad på medellösa och icke medellösa synes dock riksdagen på grund av de praktiska svårigheter, som otvivelaktigt skulle möta vid avgörandet av, huruvida medellöshet är för handen eller ej, lika litet böra göras ifråga om de enligt § 28 värnpliktslagen som beträffande de till rekryttjänstgöring inkallade.

Vad angår reseersättning till sistberörda kategori värnpliktige har riksdagen den uppfattningen, att Eders Kungl. Maj:t bör kunna utan föregående undersökning av mera ingående beskaffenhet, vilken skulle medföra att de under nuvarande orostid inkallade värnpliktige icke komme i åtnjutande av föreslagna stöd och uppmuntran, framlägga förslag i ärendet. Visserligen torde det även i detta fall vara fråga om rätt avsevärda belopp, men dessa äro dock obetydliga i jämförelse med vad inkallelsen för övrigt kostar. Det är här också fråga om utgifter, som icke årligen återkomma utan äro av tillfällig beskaffenhet; och vinsten av ett dylikt medgivande torde, som ovan framhållits, i dessa fall vara synnerligen stor för de inkallade. Även beträffande nu ifrågasvarande värnpliktige bör dock blott *en* fri resa fram och åter medgivas. Vid sådan torde ersättning böra utgå endast vid resa per järnväg eller ångbåt.

Vid bifall till vad riksdagen i förevarande avseenden anfört torde de härav föranledda kostnaderna i såväl ena som andra fallet böra utgå som anslag å försvarets huvudtitlar.

Under åberopande av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla,

1) att Eders Kungl. Maj:t, om möjligt redan till innevarande riksdag, täcktes inkomma med förslag i syfte att de värnpliktige, som enligt 28 § värnpliktslagen äro eller bliva inkallade till tjänstgöring, måtte vid på grund av trängande skäl beviljad permission erhålla bidrag till gäldande av de med en resa till och från hemorten förenade kostnader, samt

2) att Eders Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och under vilka villkor värnpliktige, som fullgöra rekryttjänstgöring, böra erhålla bidrag till gäldande av de med en resa till och från hemorten förenade kostnader.

Stockholm den 7 maj 1915.

Med undersåtlig vördnad.
